

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 6. De Abiporum moribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Crucem erigunt.

Conditiones accipiuntur.

Templum extemporale extruuntur.

Socii revocantur.

CAPUT
VI
De Abiponum moribus.

Militia experimētum.

Abiponum Magnates.

seam simulatione vincentes. Sequenti die Crucem, quasi aditæ possessionis signum, erexerunt, & eo quo celebraverat Sacrum habitu Pater Rector, manu Crucem præferens, omnibus adorandam proposuit; Barbaris non ægrè ad venerabile signum genua flectentibus. Significanti verò se apud illos velle manere, ut Divina Mysteria explicaret, annuit Caliguila, gentis faciliè princeps, quocum ad ejus oppidum trans fluvium Rubrum ambo profecti, communi gentis alacritate excepti sunt. Ubi cum adventus sui causam explicassent, idem Caliguila omnium nomine promisit, non prohibiturum se quominus pueros suos Baptismo abluerent, templumve more Christianorum erigerent, dummodò adolescentes non cogentur manè & vespere ad templum ventitare, ne hoc otio ad bellum inepti fierent. Sed faciliè persuasit Joannes Pastor, otium illud non futurum pueris inertia, Hispanorum exemplo, quorum filii, admodum bellicosi, sine fortitudinis jactura sæpius in die scholas & templa frequentant. His acquiescens Caliguila, petiit, ut saltem pueri, arcu & sagittâ armati, templum ingredi permitterentur, & ne flagellatione castigarentur. Utrumque non difficulter concessum. Tum postulavère omnes, ut si quis Casiquiorum Fidem Christianam profiteri vellet, liceret ei in summis montium cacuminibus, juxta monumenta suis Numinibus dicata, more Majorum sepeliri. Illud ob superstitionem fieri posse negatum est. Finito concilio, solempni pompâ ex ingenti palma, frendente licet demone, Crux erecta est, & doctrina Christiana explanata, quam tantillo tempore adeò feliciter assequuti fuerunt nonnulli Barbari, ut Mataranorum Patochus, palmani Patribus præripere volens, clam egerit de conferendo illis Baptismate. Quam rem subodoratus Pater Rector, cum unde venerat remisit. In cujus absentia templum ex stramine & luto extemporali opere excitavit; linguæ Abiponensis dictionarium scribere incæpit, pueros instruxit, & sperabatur fore, ut brevi magna multitudo converteretur ad Fidem, nî Provincialis jussu, ingenti cordis dolore, prædam, quam jam manu tenere videbatur, non tamen sine merito & laude, relinquere jussus fuisset: nam tota Paraquaria celebravit boni Pastoris animum, in emerita senectute laboriosissimam missionem aggredientis, & ex obedientia deferentis. Non eadem fuit ejus socii conditio, ideò mihi tacendi, quia constantiam in Societate non tenuit. Hujus autem gentis conversio operariorum inopiâ dilata est, de cujus moribus, quos ex Joanne Pastore didici, pauca hîc attexam.

UNIVERSIM Abipones staturâ plusquam mediocri, æquâ membrorum portione insignes, lacertosi, vultuosi que sunt. In ætate nudi incedunt, in hyeme corpora pellibus tegunt. Clavam collo suspendunt, & pharetram humeris. Lavâ arcum, dextrâ lanceam semper gerunt; coloribus in omnem formidinem, tygrium ad instar, integrum corpus commaculant; eosque maximè spectabiles reputant, qui plures corporis partes crudeliter perfoderint, iisque varias struthionum plumas indiderint, quas naribus, labrisque, & auribus inserunt, ac si illis vellent volare. Barba genti dedecori est, ideò cum pubescunt lanuginem evellunt. Calvitium sibi tanquam ornamentum faciunt, jus nulli est nutriendæ cæsariæ, nisi illi, qui hostem in bello, vel in duello interfecerit. Militiæ apud illos experimentum homicidium est; quod antequàm quis patrârit, militaribus insignibus non donatur. Suos etiam magnates habent, & heroës, ad cujus dignitatis apicem per crudelissimos gradus ascendunt: qui enim heroïs titulum ambit, suam fortitudinem immanissimorum tormentorum patientiâ aliis probet necesse est: furas, crura, brachia, linguam, & alias, quas honestiùs est silere, corporis partes, terebrant; deinde aspero lapide omnium membrorum cutem lacerando abradunt. Denique eadem carnificinâ quinque è senioribus candidatum exercent, qui si vel tantillo gestu doloris sensum ostenderit, in Magnatum ordinem non admittitur. Si verò inter tormenta fortiter se gesserit, tum se suo in sanguine voluntans, in signum lætitiæ, triumphanti similis, adeptæ dignitatis insignia recipit. Quo verò securiùs cum honorem nanciscantur, à teneris unguiculis hujusmodi punctio-nibus abrasionibusque sese exercent. Unde passim videre est pueros, adolescen-

resque

resque spinis aut aculeis linguam, labra, nares, aures, & membra alia, transfigentes, doloremque coacto risu dissimulantes. Hæc de viris. Fœminæ infra sinum grossis reibus se vestiunt, reliquum corpus vel pingunt, vel insertis lapillis discriminant, præcipuè ubera & faciem. Calvitiem sibi etiam faciunt. Occipitium novaculâ lapideâ aut arundineâ abradunt. In morte Casiquiorum suorum sibi omnes mutant nomina, & tristissimè diu noctuque ululantes, per mensem integrum jejuant. Jejunii apud Abipones lex hæc est: Pisces ne comedito, carnem quando & quantum lubet vorato. Binas proles tantum educant, reliquas Atrei plusquam crudelitate trucidant: rationem prolicidii reddunt, nam cum Abipones bello latrocinioque assueti nullam sedem fixam habeant, ibique vivant, ubi storeas suas in formam oppidi erigunt; inde fit ut plures duabus prolibus, quarum unam circumferbat mater, alteram pater, ne in hostium manus deveniant, vivere non sinant: quod si una, vel utraque proles pedibus suis sic incedat, ut bellum sequi possit, antequam mater tertio quartove pariat, tunc plures duabus non illibenter alunt. Multæ anus sagæ sunt, frequentissimumque exercent cum dæmone commercium. Hæc Patres subinde invitabant, inusitato aliis gentibus gestu, manus supinas harpagonum in morem crebrius contrahentes, rugosoque risu faciem contorquentes, & nescio quid in gutture turbinantes, oreque sibilantes (nam sibilis sese etiam interloquuntur Abipones.) Vix tamen ullus ex hac compellatione fructus sperabatur; inveteratio enim, ut in corporibus, sic in animis, ægerrimè depellitur. Exemplo fit una, quæ morti proxima, cum à Joanne Pastore rogaretur, ut se Baptismo ablui permitteret, aiens, si secus faceret indubjè perituram, & à dæmone æternum cruciandam; respondit dæmonem non esse sibi formidini, quocum diu jam communicasset; Baptismum omnino abs se respui, quod non ignoraret venenum præsentissimum esse: sic, re infectâ, ab infausito tugurio bonus Pater expulsus est. Non tamen cæterorum eadem conditio est, qui non fictâ benevolentie significatione Socios exceperunt, & Esterensem urbem repetentibus, Caliguilâ duce, per triginta leucas sese frequentissimi comites adjunxere, cibosque ex continua venatione obtulerunt, unanimi consensu multis verbis postulantes, ne diu abesse vellent. Abiponibus adjacent Guamalxæ, aliæque gentes Christiani nominis ignatæ. Per Guamalxas brevissimum iter esse potest ad immensam Calchaquenlem provinciam, quam Osorius & Riparius superioribus annis aliâ viâ pervadentes, suo sanguine consecrârunt.

*Jejunium
Abiponen-
sium.*

Prolicidium

*Sagarum
perniciæ.*

*Spes aliarum
nationum cõ-
vertendarum.*

**CAPUT
VII.**

*Mamaluci
cum Neo-
phitis infe-
liciter pu-
gnant.*

*Prima voli-
tatio.*

TANTIUS rebus Tucumanie Sociis occupatis ad Urvaicam omnia turbabantur. Cum enim ingens bellum ab Mamalucis non tantum parati, sed etiam moveri, nunciarum fuisset; non dubitatum quin illo Urvaicenses, Paranesesque Neophyti impetendi essent. Ad arma itaque clamatum est, seditque sententia, utriusque fluminis vires quoquomodo esse jungendas, & communi consensu profigandum e finibus hostem; ut una clade multa bella conficerentur. Ad id ex omnibus oppidis selecta sunt quatuor Indorum millia, quibus arma data pro opportunitate loci, aliis fundâ, aliis arcu, avito gentis more succinctis. Trecentis capitibus selopi concessi sunt. Vix convenerant ad Mbororeum oppidum, quod in Urvaicensis provincie finibus situm est, cum animos Christiano ritu, & corpora militariter jubentur curare. Exploratores enim nunciaverant hostes abesse tantum unius diei itinere, & trecentis omnino cymbis Acaraguaiam fluvium, qui se in Urvaicam exonerat, occupasse: quadringentos in his Mamalucos, belli robur, Tupicos vero bis mille & septingentos numerari. Accepto nuncio, dum pugna in semoto Urvaicæ sinu ordinatur à nostris, hostis numero fidens, certaque spe ingentis populationis conceptâ, secundo fluvio in nos primus movit. In quem Ignatius Abiaru, Mbororensium dux, quinque cymbas explorabundus educens, deliberatâ morte & causâ fretus, cum commodè potuit, sic fertur hostes alloquutus. *Quo jure Christiani homines, sue salutis obliti, ad alienam expugnandam ruerent? Num satis innocentis cruoris bibissent? Num sufficeret hæcenus tot viduas & orphanos fecisse? Si his non moverentur sacrilegi, saltem meminissent se cum his bellum gerere,*